

УДК 69.003:625

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОСВІДУ ВЕДУЧИХ ЗАКОРДОННИХ КРАЇН В УПРАВЛІННІ БУДІВЕЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ

Боровик Ю.Т., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

В статті досліджено досвід ведучих закордонних країн в управлінні будівельною галуззю і можливості його застосування в управлінні транспортним будівельним комплексом України.

Ключові слова: *управління, державне регулювання, будівельний комплекс, закордонний досвід.*

Постановка проблеми. За кордоном приділяється найбільша увага питанням управління будівельною галуззю, як однією з важливих галузей економіки. Фахівці вважають, і це підтверджено на практиці, що витрати на удосконалення управління в остаточному підсумку себе багаторазово окуляють.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню управління будівельною галуззю в закордонних країн присвячені чисельні публікації таких авторів як Рекитар Я.А., Казанский Ю.Н., Немчин А.М., Никешин С.Н., Кнехтель Э. [1-4]. Проте в них не розглядаються можливості використання закордонного досвіду в управлінні будівельним комплексом України, зокрема транспортним.

Метою статті є систематизація досвіду в управлінні будівельною галуззю і особливостей державного регулювання будівництва в економічно розвинених країнах світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У більшості країн відсутня єдина система управління будівельним комплексом, а регулювання здійснюється на основі численних будівельних кодексів, затверджених законодавчими органами штатів, земель, округів, департаментів чи місцевими органами самоврядування.

У будівельній галузі США роль регулюючого в державному масштабі органа виконує насамперед створене в 1965 році *Міністерство житлового будівництва і міського розвитку*, задачею якого є координація будівництва об'єктів, що фінансуються з федерального бюджету, а також будівництва приватних житлових будинків, що кредитується з цього бюджету. Велику роль у регулюванні будівельної галузі грають *Корпус військових інженерів*, будівельні асоціації і товариства, такі як *Асоціація американських генеральних підрядчиків*, *Асоціація американських субпідрядчиків*, *Асоціація американських архітекторів*, *Американське товариство інженерів цивільного будівництва*. Зазначені асоціації існують за рахунок відрахувань будівельних фірм. Вони розробляють і видають різні нормативні документи, інструкції і

положення, пропагують передовий досвід, організують семінари, симпозиуми і конференції, школи і курси підвищення кваліфікації, виступають у ролі консультантів урядових органів, випускають спеціальні журнали.

В даний час у Японії сферу будівництва якої очолює *Міністерство будівництва*, нараховується понад 500 тисяч будівельних фірм і підприємств. У функції *Міністерства будівництва* входить розробка проектів, законоположень і нормативних актів у капітальному будівництві, ведення ліцензійної роботи. Будівельні фірми Японії входять до складу двох найкрупніших будівельних асоціацій. Перша з них *Atkenren* координує діяльність дрібних і середніх компаній, що представляють різні будівельні організації і підприємства країни, друга асоціація *Zenken* об'єднує будівельні фірми, що ведуть будівництво об'єктів міського і комунального господарства. Винятково важливу роль в управлінській ієрархії Японії на стику інтересів державних установ і приватного бізнесу грає *Федерація економічних організацій*, створена в 1946 році. *Федерація* є рекомендаційним органом по найважливіших економічних проблемах для урядових закладів і координуючим – для приватного бізнесу. Для підрядних і інших будівельних фірм Японії характерна постійна робота з пошуку нових технічних і організаційних рішень. Значна роль у розвитку науково-технічного прогресу в будівельній галузі Японії належить системі будівельних товариств і асоціацій, що очолюється *Японською Федерацією будівельних підрядчиків* (Japan Federation of Construction Constructors). Серед професійних агентств і асоціацій, що входять до складу державного сектора будівництва, найбільш великою асоціацією є *Японське товариство інженерів цивільного будівництва*, що, подібно аналогічному американському товариству, займається розвитком будівельної науки, популяризацією її останніх досягнень, розробкою різних нормативів, стандартів, використовуваних більшістю будівельних організацій державного сектора.

Будівельне законодавство Японії має свої стійкі традиції, побудовані на постановах і актах

ще 40-их років. Однак вони визначають лише загальну лінію будівельного законодавства. Практична ж робота значною мірою підвержена впливу рекомендацій, розроблювальних поруч впливових професійних асоціацій і організацій Японії

Позиції держави і муніципалітетів у Фінляндії дуже сильні, у їх владі головний розподіл фінансів. Дотримання будівельних норм, законів і правил контролює-апарат.

Основна спрямованість планування будівництва формування містобудівного середовища. Законом передбачене складання регіональних, міських планів, планів забудови, детальних міських планів, планів будівництва сільських поселень і планів прибережної смуги (курортів).

Міністерство навколишнього Середовища від імені держави видає національні директиви для регіонального планування, сформульовані в загальнодержавному плані розвитку на 5 років. Плани регіонального розвитку розробляються *Асоціацією регіонального планування* на рівні губерній.

Основний урядовий орган у Франції, що керує розвитком будівельної галузі – Міністерство будівництва, транспорту і туризму. Воно вивчає кон'юнктуру, розробляє прогнози, консультує місцеві органи, субсидує і кредитує фірми з метою реалізації будівельних програм. Активна роль *Міністерства* в розвитку, плануванні і регулюванні будівельного виробництва, добре налагоджений статистичний облік дозволяють вирішувати проблеми, непосильні і невідгідні для монополій. Великий вплив на розвиток галузі будівництва чинять фірми, що входять у *Національну федерацію суспільних робіт і Національну будівельну федерацію*. Будівельні фірми Франції - в основному великі мають можливість одержувати вигідні підряди через систему добре налагоджених зв'язків з урядовими органами. У спільному віданні цих операцій є науково-дослідні, інформаційні й інші установи.

Органом державного управління будівництвом у Великобританії є *Міністерство будівництва і суспільних робіт*. Головними функціями *Міністерства* є регулювання діяльності будівельних фірм і видача державних замовлень, що фінансуються з бюджету. Великий вплив на розвиток будівельної індустрії чинять будівельні асоціації і федерації, серед яких варто виділити найбільш великі: *Федерацію підрядчиків по цивільному будівництву*, що представляє інтереси будівельних фірм, що займаються будівництвом наземних споруджень; *Національну федерацію підприємців у будівництві*, що представляє інтереси фірм, що займаються будівництвом наземних споруджень; *Федерацію закордонного*

будівництва, що поєднує будівельні фірми, які ведуть будівництво за рубежом; *Федерацію будівельників*, що поєднує переважно дрібні будівельні фірми, які ведуть наземне будівництво, включаючи ремонтно-будівельні роботи і роботи з реконструкції.

Регламентуючу роль у будівництві виконує система так званих практичних кодексів (*Codes of Practice*), розроблювальних Британським інститутом стандартів. Практичні кодекси містять вимоги до різних видів діяльності в будівництві проектуванню, виробництву будівельних робіт і т.д. У 1981 році Рада по стандартах у цивільному будівництві підготував стандарт, що одержав назву "стандарт стандартів".

Ведучу роль у державному регулюванні будівництва в Канаді грають *Федеральне міністерство державного будівництва. Центральна корпорація нерухомого майна, будинків і споруджень, Рада по розвитку будівельної індустрії. Канадська державна рада з питань специфікацій. Рада по стандартах і проектуванню* й ін. Місцеві органи управління в провінціях країни мають, крім того, місцеві агентства, що спеціалізуються на питаннях техніки безпеки, охорони навколишнього середовища при веденні будівельних робіт і ін. Ключову роль у розвитку науково-технічного прогресу в будівництві грає *Національний центр досліджень у будівництві*. Невід'ємною частиною мережі розвитку прогресу в будівництві є система професійного навчання, а також інститути академічного профілю, університети.

Система державного управління будівництвом у ФРН має централізовану структуру, що включає крім федеральних органів також і органи земель, місцевого самоврядування, що поряд з іншими проблемами займаються і питаннями будівництва. У число федеральних органів, які займаються регулюванням у будівництві, входять *Міжсвідомчий комітет з будівництва в землях (районах), Міністерство будівництва, планування, житлового і міського господарства* й ін.

Більшість фірм у Німеччині є членами добровільних виробничих і торгових асоціацій. Головні функції таких асоціацій – захист інтересів компанії і просування на будівельний ринок продукції, що випускається, обмін технологій, підготовка стандартів на будівельні матеріали і їхню рекламу, розробка методів іспитів будівельних матеріалів, інформаційне забезпечення галузі.

Важливу роль грають підприємницькі спілки, тісно зв'язані з державними установами і, які представляють інтереси підприємців. У будівництві таких спілок нараховується кілька десятків. Ведуче місце займає *Головна спілка будівельної індустрії* у Вісбадені, що робить великий вплив на формування державної політики в будівельній сфері. Рекомендації

підприємницьких спілок є основою для вироблення стратегії приватного бізнесу в будівельній сфері.

Контроль за дотриманням технічних норм у будівництві покладається на будівельні органи земель, що діють із загальним урахуванням норм і стандартів.

Висновки. В сучасних умовах на Україні дуже повільно впроваджується закордонний досвід. Вивчення і застосування досвіду провідних закордонних країн в управлінні будівельною галуззю має суттєве значення для подальшого розвитку і розбудови усєї будівельної індустрії України в умовах кризи, зокрема, транспортного будівельного комплексу.

Аннотація. В статті досліджено опыт ведущих зарубежных стран в управлении строительной отраслью и возможности его применения в управлении транспортным строительным комплексом Украины.

Ключевые слова: управление, государственное регулирование, строительный комплекс, зарубежный опыт.

Summary. In the article the experience of leading foreign countries is explored in the management by build industry and possibilities of his application in the management by the transport build complex of Ukraine.

Keywords: management, government control, building complex, foreign experience.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Строительный комплекс в капиталистической экономике: функционирование экономического механизма и новые явления в развитии (Под ред. д.э.н. Рекитара Я.А.). М.: Наука, 1991. – 271 с.

2. Казанский Ю.Н., Немчин А.М., Никешин С.Н. Строительство в США и России. Экономика, организация и управление. С.-П.: Два Три, 1995.– 328 с.

3. Кнехтель Э. Строительство в странах Европейского сообщества (под ред. д.э.н. Рекитара Я.А.). М.: Стройиздат, 1992. – 156 с.

4. Казанский Ю.Н. Управление строительством: опыт США, Японии, Великобритании, ФРГ, Канады. М.: Стройиздат, 1994. – 407с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Дейнека О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 336.221.4(447)

ПОДАТКОВІ ВАЖЕЛІ ЗБАЛАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ РЕСУРСІВ

Городецька Т.Е., к.е.н., доцент (ХІФ УДУФМТ)

Розглянуто особливості впливу оподаткування на державні фінансові ресурси та перспективи використання податків для синхронізації бюджетних ресурсів.

Ключеві слова: оподаткування, бюджетні ресурси, податки, бюджетний дефіцит.

Постановка проблеми. Економічний розвиток України значною мірою залежить від ефективності фінансової стратегії держави, що забезпечує стабільність і зростання добробуту. Націленість фінансової політики на стабільне нарощування фінансових ресурсів країни є стратегічним завданням. Кількісні параметри такого нарощування дають можливість оцінити результативність цієї політики, оскільки свідчать

про динаміку реальних джерел фінансування економічного розвитку країни. Одним з основних факторів впливу на зазначені вище структури та їхній подальший розвиток і перетворення в умовах неконтрольованої економіки є податкова політика держави як складова фінансової стратегії. Однак необхідно зазначити, що вона не має самостійного характеру, оскільки податки, як інструмент впливу на економіку, “працюють” у комплексі з іншими